TRƯỜNG ĐẠI HỌC NGUYỄN TẮT THÀNH KHOA CÔNG NGHỆ THÔNG TIN

Bài giảng môn học: KIẾN TRÚC MÁY TÍNH

Số tín chỉ: **3** Tổng số tiết: **60 tiết** (30 LT + 30 TH) Biên soạn: ThS. Nguyễn Văn Thành

Email: nvanthanh@ntt.edu.vn

Phone: 09 1819 3131

Môn học: KIẾN TRÚC MÁY TÍNH

- Chương 1 Tổng quan về máy tính
- Chương 2 Biểu diễn số học trong máy tính
- Chương 3 Hệ thống máy tính
- **Churong 4** CPU (Central Processing Unit)
- Chương 5 Bộ nhớ máy tính (Memory)
- Chương 6 Thiết bị giao tiếp Thiết bị ngoại vi
- Chương 7 Cài đặt máy tính
- Chương 8 Sao lưu và phục hồi

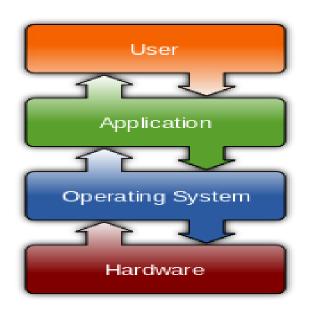
Chương 7: Cài đặt máy tính

Qui trình khởi động máy tính Cấu hình BIOS Setup Partition Table, MBR và GPT File System Cài đặt Hệ điều hành Cài đặt Driver thiết bi Cài đặt phần mềm

Cài đặt Hệ điều hành

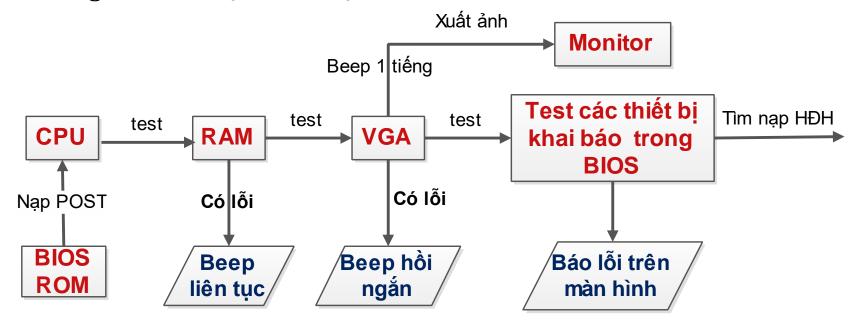
- Hệ điều hành (Operating System)
 - Là hệ gồm *nhiều chương trình* tham gia điều hành hoạt động của máy tính:
 - Điều hành hoạt động của các phần cứng / phần mềm.
 - Hỗ trợ người dùng điều khiển /sử dụng máy tính.
 - Máy tính phải thực thi Hệ điều hành <= con người sử dụng.</p>

Quá trình Power On Self Test (POST)

Mở điện -> nguồn (PSU – Power Supply Unit)) cấp điện cho hệ thống -> POST tự kích hoạt.

- Tiếng beep ở loa nhỏ, lắp bên trong máy tính (trên Mainboard).
- Dựa vào tiếng beep để chẩn đoán lỗi máy tính.

Các lỗi có thể xảy ra trong quá trình POST:

- Lỗi CPU, Mainboard, PSU (Power Supply Unit nguồn điện): không có tiếng beep hoặc hình ảnh báo hiệu.
- Lỗi RAM: tiếng beep liên tục cho đến khi ngắt nguồn điện.
- Lỗi VGA: tiếng beep một hồi ngắn (3 hoặc 5 tiếng).
- CPU, Mainboard, PSU, RAM, VGA tốt: 1 tiếng beep.
- Đèn trạng thái của Monitor:

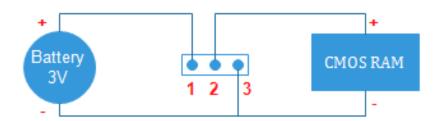
Không nhận tín hiệu	ng nhận tín hiệu Có nhận tín hiệu	
Đèn vàng /cam	Xanh	
Chớp tắt	Sáng đều	
(No signal, check cable)	Hiển thị hình ảnh	

- Một số thông báo lỗi thường gặp trong quá trình POST:
 - Floppy disk drive fail (40):
 - Memory test fail:
 - Primary master harddisk fail:
 - Chassic fan error:
 - Battery voltage low:
 - CMOS checksum error defaults loaded:
 - Disk boot falure. Insert system disk and press Enter:
 - Press F1 to continue:

- BIOS (Basic Input/Output System):
 - Là phẩn Firmware được nhà sản xuất Mainboard nạp sẵn vào BIOS ROM.
 - Là phẩn mềm quản lý và điều khiển các linh kiện / thiết bị / xung clock / bus / điện áp... trên *mainboard*.
 - Cung cấp chương trình POST.
 - Cung cấp chương trình BIOS Setup.
- Một vài hãng viết BIOS:
 - Award
 - Phoenix
 - Các hãng sản xuất máy bộ: Dell, IBM, HP...

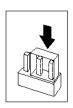
CMOS RAM:

- Là loại RAM dùng công nghệ CMOS (*Complementary Metal Oxide Semiconductor* công nghệ tiết kiệm điện năng để duy trì dữ liệu trong *Static RAM*).
- Khi máy tính ngắt nguồn điện, dữ liệu trong CMOS RAM được duy trì bởi nguồn pin (battery 3V).
- CMOS RAM dùng lưu trữ các thông số được cài đặt trong chương trình BIOS setup.
- Jumper Clear CMOS: xóa dữ liệu lưu trữ bên trong CMOS RAM

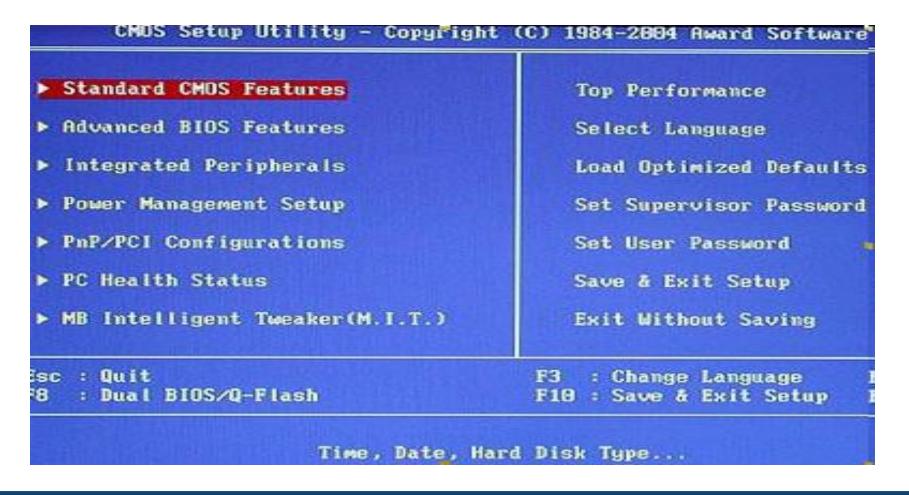

Cấu hình BIOS Setup:

▶ Power On → nhấn **DEL** / **F2** / **F10** /... Để vào BIOS Setup.

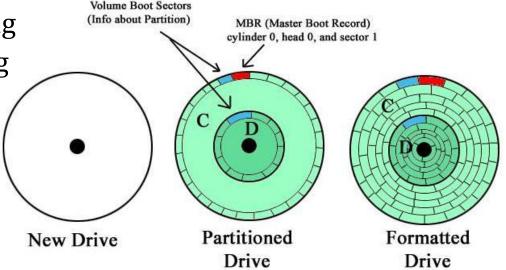

Một số tùy chỉnh thông dụng trong BIOS Setup:

- Nạp lại các giá trị mặc định tối ưu cho BIOS Load setup default.
- Chỉnh sửa đúng ngày giờ hiện tại Date / Time.
- Khai báo ổ đĩa mềm Floppy Disk Drive.
- Cho phép khởi động từ mạng Boot from Netwotk
- Chọn thứ tự thiết bị khởi động Boot Priority
- Kích hoạt tính năng ảo hóa của CPU (nếu có) Virtualization Technology
- Chọn chuẩn giao tiếp đĩa cứng là AHCI hay SATA Hard disk Controller
- Xem nhiệt độ hiện tại của CPU CPU Temperature
- Xem tốc độ quay của CPU Fan CPU fan speed
- Đặt báo động (tiếng kêu của loa speaker) khi CPU Fan không hoạt động / khi nhiệt độ CPU vượt ngưỡng – Warning by...

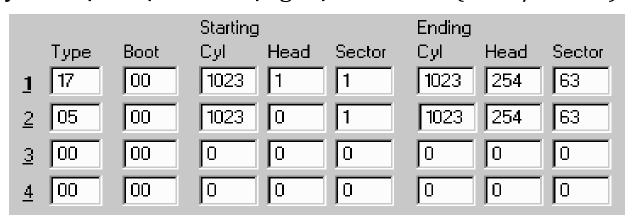
Khái niệm Partition:

- Partition (phân vùng / phân khu) là một vùng lưu trữ dữ liệu được chia trên một đĩa cứng vật lý.
- Đĩa cứng vật lý (Hard Disk Drive) cho phép tạo thành nhiều phân vùng (Partition), mỗi Partition là một ổ đĩa luận lý (Drive).
- Quản trị dữ liệu lưu trữ trong Partition bằng File System (hệ thống quản lý tập tin).
- Format: định dạng phương pháp lưu trữ dữ liệu trong phân vùng bằng một File System nào đó.

Parttion Table:

- Là bảng ghi nhớ thông tin các phân vùng được chia trên ổ cứng vật lý.
- Thông tin trong Partition Table tối thiểu phải có:
 - Vị trí điểm đầu (Starting) và điểm cuối (Ending) của Partition trên đĩa vật lý.
 - Dung lượng Partition.
 - Loại (*Type*) hệ thống quản lý file sử dụng trên phân vùng.
 - Quyền được chọn khởi động Hệ điều hành (Boot / Active)

MBR (Master Boot Records):

- MBR là chuẩn tổ chức HDD do IBM khởi xướng từ năm 1983.
- Partition Table theo chuẩn MBR:
 - Dùng bảng thông tin phân vùng chính (Primary Partition Table PPT)
 gồm có 4 record, lưu trữ tại Sector 0 của đĩa vật lý.
 - Để có thể quản lý thêm phân vùng, một bảng Extended Partition Table
 EPT được thiết lập.
 - Một record trên PPT sẽ dùng để định vị thông tin cho bảng EPT này (PPT chỉ còn tối đa 3 Primary Partition).
- Tên gọi của các Partition:
 - Phân vùng có thông tin đặt tại PPT được gọi là Primary Partition.
 - Phân vùng có thông tin đặt tại EPT được gọi là Logical Partition.
 - Chỉ có phân vùng Primary mới được đặt mã khởi động (set active) => gọi là Active Partition.

- GPT (GUID Partition Table):
 - ▶ **GPT** có nhiều cải tiến nhằm thay thế MBR
 - So sánh GPT và MBR:

Các tính chất	MBR	GPT
Số lượng Primary Partition tối đa	4	128
Dung lượng tối đa của một Partition	2TB	2EB
Định danh toàn cục cho mỗi phân vùng (Globally Unique Identifier – GUID)	Không	Có
Cơ chế tự kiểm soát lỗi	Không	Có

File System

- Khái niệm bảng FAT (File Allocation Table)
 - Là bảng ghi nhớ thông tin các tập tin được lưu trữ trong ổ đĩa (*Partition* hoặc *Volume*).
 - Dung lượng lưu trữ của ổ đĩa được chia thành nhiều đơn vị lưu trữ nhỏ (gọi là *Cluster* hoặc *Block*) và đánh số địa chỉ trên các đơn vị lưu trữ này.
 - Thông tin trong bảng FAT tối thiểu phải có:
 - Tên (*File name*) và phần phân loại tập tin (*Extention file name*).
 - Vị trí (address) các Cluster (hoặc Block) lưu trữ nội dung tập tin trên phân vùng (partition)
 - Dung lượng file (File Size)
 - Thuộc tính file (Attributions)
 - Thời gian tạo lập file (Date / Time)

File System

File System

- Là hệ thống quản lý dữ liệu lưu trữ trong *Partition* hoặc *Volume*
 - hệ thống tổ chức và quản lý bảng FAT.
- Các điểm khác nhau cơ bản của các File System:
 - Kích thước của đơn vị lưu trữ (cluster size / block size).
 - Số lượng địa chỉ gán cho các đơn vị lưu trữ.
 - Kích thước quản lý tối đa cho một ổ đĩa.
 - Kích thước tối đa cho một File.
 - Độ dài tuyệt đối của tên file (bao gồm path + file name).
 - Tính bảo mật của bảng FAT (hay MFT Master File Table).
 - Khả năng phân quyền truy cập File (File Permissions).

File System

Khả năng truy cập File System của các Hệ Điều hành:

	FAT	FAT32	NTFS	EXT2/3/4	VFAT
Dos / Windows 95	\checkmark	-	-	-	-
Windows 98 / ME	\checkmark	✓	-	-	-
Windows 2000 về sau	\checkmark	✓	\checkmark		
Linux	\checkmark	\checkmark	-	\checkmark	-

- ✓ : có khả năng truy cập.
- : không có khả năng truy cập (nếu không có công cụ hỗ trợ).
- FAT-16: quản lý cluster=32KB (\sim 2¹⁵), địa chỉ dùng 16 bits.
 - Dung lượng max của FAT16= 2^{15} x 2^{16} = 2^{31} ~ **2** GB
- FAT-32: quản lý cluster=4KB (\sim 2¹²), địa chỉ dùng 32 bits.
 - Dung lượng max của FAT32= 2^{12} x 2^{32} = 2^{44} ~ 16 TB
- NTFS (New Technology File System): có tính năng bảo mật.

Cài đặt Hệ điều hành

Hệ điều hành (Operating System)

Là hệ gồm *nhiều chương trình* tham gia điều hành hoạt động của máy tính.

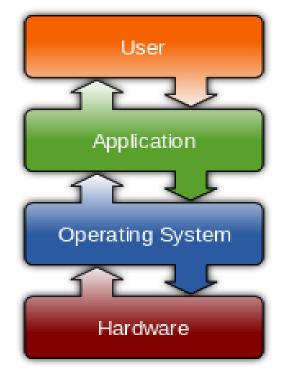
Hệ điều hành là trung gian giao tiếp giữa người dùng và máy tính.

Hệ Điều hành là trung gian giao tiếp giữa phần mềm và phần

cứng máy tính.

Hệ Điều hành quản lý, cấp phát tài nguyên phần cứng cho phần mềm hoạt động.

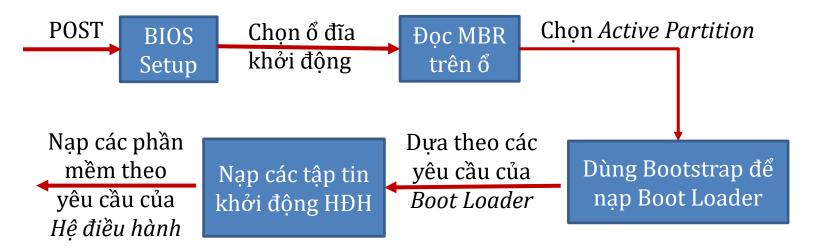

Cài đặt Hệ điều hành

Boot Loader của Hệ điều hành:

- Boot Loader: là một chương trình "mồi" của Hệ điều hành, được POST nạp và thực thi đầu tiên.
- Sau khi được nạp, Boot Loader sẽ gọi nạp và thực thi các tập tin nhân Hệ điều hành (Kernel).
- Boot Loader phải đặt trên Active Partition (phân vùng được Set Active)
- Boot Loader của các Hệ điều hành:
 - MS-DOS: tập tin IO.SYS
 - Windows 2000 / XP / 2003: tập tin NTLDR, ntdetect.com, boot.ini
 - Windows 7 / 8 / 10: tập tin BOOTMGR và tập các file ngôn ngữ.
 - Linux: tập tin GRUB (hoặc LILO phiên bản cũ)

Quá trình tìm nạp Hệ Điều Hành:

- POST (Power On Self Test): chương trình tự kiểm tra khi Power On.
- BIOS (Basic Input / Output System): chương trình nạp sẵn trong ROM.
- MBR (Master Boot Record): sector số 0 trên ổ đĩa vật lý.
- Partition: phân vùng trên ổ đĩa cứng, flash drive...
- Bootstrap: bộ nạp chương trình Boot loader.
- Boot Loader: bộ tập tin nạp khởi động của Hệ điều hành.

Cài đặt Hệ điều hành

Các phương pháp cài đặt Hệ điều hành:

- Cài đặt từ CD/DVD
- Cài đặt từ USB Drive.
- Cài đặt từ mạng.
- => điều chỉnh *First boot device* trong *BIOS setup* theo cách cài.

Các bước cài đặt Hệ Điều hành:

- Phân chia partition cho HDD.
 - Có thể phân chia partition trong quá trình cài đặt Hệ điều hành.
- Khởi động máy từ đĩa source (đĩa chứa bộ cài đặt Hệ điều hành).
- Ở đĩa chứa Hệ điều hành có thể là Primary hoặc Logical Partition.
- Boot Loader cài đặt vào phân vùng Primary đã được Set Active.
- Các tùy chọn khác: theo hướng dẫn của quá trình cài đặt.

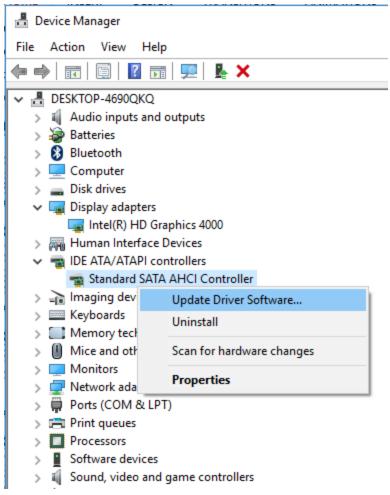
Định nghĩa Driver:

- Driver là bộ phần mềm hỗ trợ Hệ điều hành điều khiển thiết bị phần cứng.
- Không có driver, Hệ điều hành không thể điều khiển hoạt động của thiết bị phần cứng, hoặc chỉ điều khiển được ở mức chuẩn (mức BIOS).
- Phần mềm Driver được cung cấp bởi:
 - Nhà sản xuất thiết bị phần cứng.
 - Nhà sản xuất chip của thiết bị phần cứng.
 - Có sẵn trong *Hệ Điều hành*.
- Đa phần, Driver cho mỗi Hệ Điều hành là khác nhau

Các nguyên tắc cài đặt Driver:

- Chọn Driver đúng với thiết bị phần cứng.
- Chọn Driver đúng với Hệ Điều hành đang dùng
- Tên của phần mềm Driver cũng là tên thiết bị phần cứng mà nó hỗ trợ điều khiển.
- Tên đầy đủ của 1 thiết bị phần cứng:
 - Loại thiết bị Hãng sản xuất Model thiết bị.
- Ví dụ:
 - VGA Intel X3100
 - LAN Broadcom 4313GN

- Công cụ "Device Manager" trong Windows
 - "Device Manager" là nơi quản lý Driver các thiết bị hoạt động trong Windows.
 Device Manager
 - Device Manager cho phép cài đặt, gỡ bỏ, cập nhật, kích hoạt, tạm dừng... driver thiết bị.
- Các dấu hiệu trên icon của thiết bị trong "Device Manager"
 - Thiết bị chưa được cài driver
 - Thiết bị đang bị tạm ngưng hoạt động (*Disabled*)
 - Thiết bị cài Driver sai, thiếu file điều khiển,...

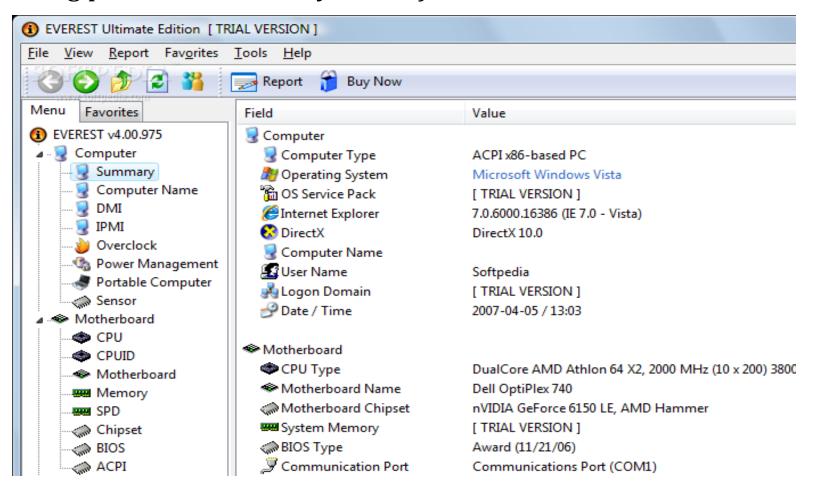
Nhận dạng thông số thiết bị:

- Nhận dạng thông số thiết bị:
 - Xem trên Manual / User Guide / Vỏ hộp:

- Nhận dạng thông số thiết bị:
 - Dùng phần mềm: Astra System info, Everest Ultimate, AIDA64...:

Tìm kiếm Driver cho thiết bị:

► Tìm từ Driver CD kèm theo thết bị:

Name	Date modified	Туре
lack 1-Chipset	12/23/2011 12:43	File folder
2-LAN-Atheros	12/23/2011 12:40	File folder
3-WiFi-Broadcom	12/23/2011 12:30	File folder
4-Audio-IDT	12/23/2011 12:30	File folder
5-CardReader-JMicron	12/23/2011 12:30	File folder
6-Graphic-intel	12/23/2011 12:30	File folder
7-TouchPad	12/23/2011 12:30	File folder
8-Bluetooth-Broadcom	1/6/2012 9:51 AM	File folder
11-HP 3D Drive Guard (protect Smart)	12/23/2011 10:32	File folder

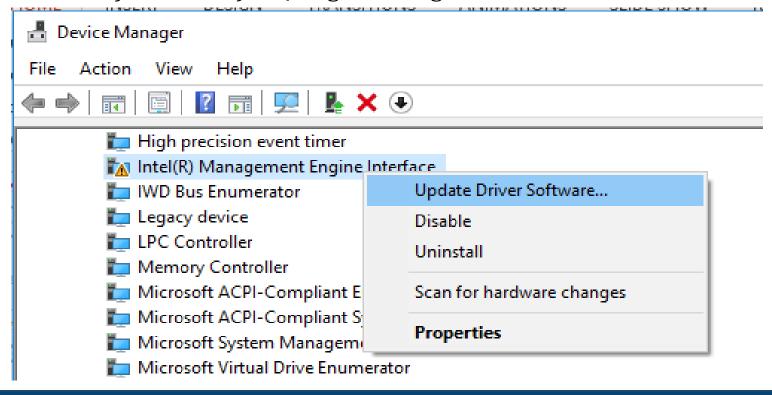
Tìm kiếm Driver cho thiết bị:

- Tìm từ hãng sản xuất thiết bị:
 - Vào Website của hãng
 - Chọn "Support & Driver"
 - Nhập tên Model của thiết bị vào ô tìm kiếm. Hoặc lựa chọn theo danh mục thiết bị và model
 - Lựa chọn đúng Hệ điều hành muốn cài Driver.
 - Tải Driver về máy.
- Tìm từ hãng sản xuất Chip thiết bị:
- Tìm từ các Web / forum /...

- Các phương pháp cài đặt Driver cho thiết bị:
 - Dùng **Setup.exe** trong bộ Driver của nhà sản xuất thiết bị.

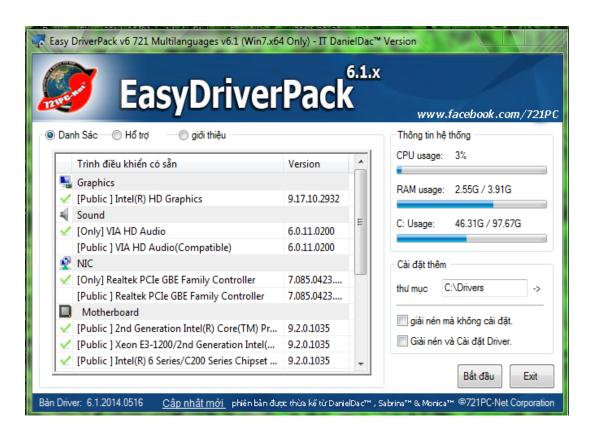
Name	Date modified	Туре	Size
	4/3/2012 9:43 AM	File folder	
■ OEM	4/3/2012 9:43 AM	File folder	
OEMSkin	4/3/2012 9:43 AM	File folder	
₩DM	4/3/2012 9:43 AM	File folder	
setup.exe	8/3/2011 11:26 AM	Application	368 KB
Setup.dll	8/3/2011 11:26 AM	Application extens	325 KB
ISSetup.dll	8/3/2011 11:26 AM	Application extens	523 KB
ayout.bin	8/3/2011 11:26 AM	BIN File	1 KB
setup.bmp	8/3/2011 11:26 AM	Bitmap image	901 KB
HP_WRT_M.bld	8/3/2011 11:26 AM	BLD File	166 KB
Setup.ini	8/3/2011 11:26 AM	Configuration sett	1 KB
SP55045.cva	10/27/2011 3:09 PM	CVA File	3 KB
data1.hdr	8/3/2011 11:26 AM	HDR File	29 KB
PCAudio.ico	8/3/2011 11:26 AM	Icon	91 KB

- Các phương pháp cài đặt Driver cho thiết bị:
 - Cài từ "Device Manager"
 - Right click lên thiết bị muốn cài Driver → chọn "Update Driver"
 - Chọn kiểu update driver tự động (tìm Driver trong Windows hoặc từ Microfost Server) hoặc người dùng chỉ nơi chứa Driver.

Các phương pháp cài đặt Driver cho thiết bị:

- Dùng phần mềm tự động nhận dạng và cài Driver:
 - Easy Drver Pack.
 - WAN Driver
 - Sky Driver
 - Driver Pack Solution
 - Driver Easy
 - Driver Forge:

Phần mềm ứng dụng:

- Mỗi bộ phần mềm đều có mục đích cung cấp một hay nhiều tính năng phục vụ nhu cầu của người dùng máy tính.
- Giới thiệu bộ font và bộ gõ tiếng Việt.
 - Các dạng Font tiếng Việt (định dạng ký tự tiếng Việt):
 - Unicode
 - VNI-Windows
 - TCVN (ABC)
 - Bộ gõ tiếng Việt (phần mềm hỗ trợ gõ ký tự tiếng Việt)
 - UniKey.
 - GoTiengViet.
 - VietKey.
 - Vietnamese Key.

Giới thiệu bộ MS Office (cơ bản)

- Winword: Soạn thảo và định dạng văn bản.
- Excel: Lập và tính toán các bảng tính
- Power Point: Soạn thOutlook: ảo slide trình chiếu.
- Outlook: Chương trình gởi / nhận email chuyên nghiệp

Các ứng dụng khác:

- WinRAR / WinZIP / 7-Zip /...
- Adobe Photoshop / Coreldraw / Dreamweaver / ...
- Các ứng dụng Game Online / Game Offline
- **>**

Quá trình cài đặt ứng dụng

- Chạy SETUP hoặc Autorun từ thư mục hoặc CD chứa ứng dụng.
- Chấp nhận "License Agreement" của nhà sản xuất.
- Nhập License Key (nếu có).
- Lựa chọn kiểu cài đặt
 - *Typical*: kiểu cài thông dụng. Trình Setup sẽ tự thực hiện quá trình cài đặt mà không tham khảo ý kiến người cài.
 - Customize: Người cài sẽ tự lựa chọn: thành phần sẽ cài đặt, thư mục chứa phần mềm, ngôn ngữ,...
- Theo các hướng dẫn cho đến khi cài đặt hoàn tất.

Vấn đề bản quyền phần mềm:

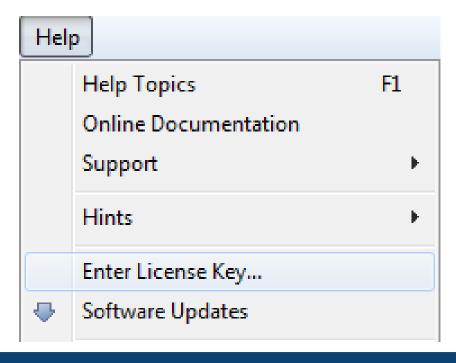
- License dạng dùng thử:
 - Sử dụng phần mềm với đầy đủ chức năng, có giới hạn thời gian sử dụng.
 - Khi quá hạn, người dùng phải mua License phần mềm.
- License dang *Key / Activation Code*:
 - Người dùng phải mua license để có Key / Activation Code nhập vào trong quá trình cài đặt.
- License giới hạn chức năng
 - Cho phép sử dụng miễn phí các chức năng thông dụng.
 - Yêu cầu license với những chức năng quan trọng.

Mua và nạp license

- Mua từ Website của hãng cung cấp phần mềm.
- Mua từ cửa sổ phần mềm: menu Help > License (hoặc About)
- Thanh toán qua thẻ tín dụng (Credit Card)

▶ Nạp license vào phần mềm qua menu *Help → License* (hoặc

About)

Thảo Luận

Cấu trúc MT – ThS. Vương Xuân Chí